

SVEA HOVRÄTT
Miljööverdomstolen
Rotel 1312

DOM
2009-10-19
Stockholm

Mål nr
M 6382-08

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, miljödomstolen, dom 2008-06-23 i mål nr M 1861-07, se bilaga A

KLAGANDE

1. Virve Meesak
S:t Eriksgatan 54
112 34 Stockholm

2. Christina Nilsson
Sibyllegatan 44, 3 tr
114 43 Stockholm

3. Stefan Waller
Bötsbergsslingan 26
185 92 Vaxholm

4. Stefan Waller Försäljningskonsult AB
Box 45193
104 30 Stockholm

Ombud för 1-4: Advokat Viveca Dahlin
Box 5209
102 45 Stockholm

MOTPART

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Vaxholms stad
185 83 Vaxholm

SAKEN

Föreläggande mot åtgärder vidtagna inom strandskyddsområde

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Miljööverdomstolen avslår överklagandet; dock att tidpunkten för föreläggandets fullgörande flyttas fram till den 1 mars 2010.

Dok.Id 848485

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 4	08-561 670 00 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00

YRKANDEN I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Virve Meesak, Christina Nilsson, Stefan Waller och Stefan Waller

Försäljningskonsult AB, nedan klagandena, har yrkat i första hand att

Miljööverdomstolen ska undanröja miljödomstolens dom och det ursprungliga beslutet från miljö- och stadsbyggnadsnämnden och i andra hand att Miljööverdomstolen ska undanröja miljödomstolens dom och det ursprungliga beslutet från miljö- och stadsbyggnadsnämnden och återförvisa ärendet till miljö- och stadsbyggnadsnämnden för prövning av strandskyddsdispens.

UTREDNINGEN I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Klagandena har som grund för sitt förstahandsyrkande anfört följande. Miljö- och Stadsbyggnadsnämndens beslut från den 4 maj 2004 är riktat mot ägarna av Tynningö 1:14 vilka i beslutet felaktigt angivits vara enbart Virve Meesak, Christina Nilsson, Lennart Nilsson, Salme Wooremaa-Nilsson och Stefan Waller. Situationen är dock sådan att även Stefan Waller Försäljningskonsult AB är ägare av fastigheten. Det är även Stefan Waller Försäljningskonsult AB som äger den omtvistade brygganläggningen. Ett föreläggande att ta bort anläggningen kan antingen riktas mot fastighetsägarna eller mot den eller de som äger själva anläggningen. Riktas föreläggandet så som miljö- och stadsbyggnadsnämnden avsett i sitt beslut råder processgemenskap mellan fastighetsägarna och föreläggandet måste riktas till samtliga ägare. Stefan Wallers Försäljningskonsult AB har överklagat miljö- och stadsbyggnadsnämndens beslut såväl till länsstyrelsen som till miljödomstolen. Miljödomstolen har uppmärksammat den brist som föreligger men dragit fel konsekvens då man valt att avvisa Stefan Waller Försäljningskonsult AB:s överklagande. Ett korrekt beslut hade varit att undanröja miljö- och stadsbyggnadsnämndens ursprungliga beslut som felaktigt enär det inte kommit att omfatta samtliga delägare av Tynningö 1:14. Det förhållande att processgemenskap föreligger innebär att rättelsemöjlighet saknas för de fastighetsägare som kommit att omfattas av föreläggandet.

Fastighetsägarna har som grund för andrahandsyrkandet angett att föreläggandet ska undanröjas eftersom det föreligger skäl att erhålla strandskyddsdispens och återopat vad de tidigare anfört i denna del. Vid bedömning av fastighetens allemansrättsliga prägel ska det beaktas att fastigheten omsluts av fem tomter och av en enskild fortfarande befintlig och rättsligt beständig servitutsväg. Utomstående kan överhuvudtaget inte nå Tynningö 1:14 annat än från vattenområdet.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Vaxholms stad har anfört i huvudsak följande. Nämnden har inte någon synpunkt avseende det som framförts i överklagandet om processgemenskap. Uppgiften om ägandet av den omtvistade brygganläggningen uppfattas snarare som ett konstaterande än som ett skäl till upphävande av miljödomstolens dom varför någon uppfattning inte kan framföras i detta avseende.

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Av utredningen i målet framgår att fastigheten Tynningö 1:14 i Vaxholms kommun ägs av Christina Nilsson (1/4), Lennart Nilsson (1/8), Salme Wooremaa-Nilsson (1/8),

Stefan Waller (1/4) och Virve Meesak (1/4). Stefan Waller har 1998-10-28 överlåtit sin andel av fastigheten till Stefan Waller Försäljningskonsult AB (konsultbolaget) som alltjämt har vilande lagfart. Stefan Waller tecknar konsultbolagets firma.

Enligt 26 kap 9 § miljöbalken får en tillsynsmyndighet meddela de förelägganden som behövs för att balken ska efterlevas. Miljö- och stadsbyggnadsnämndens föreläggande har riktats mot Christina Nilsson, Lennart Nilsson, Salme Wooremaa-Nilsson, Stefan Waller och Virve Meesak i egenskap av ägare till fastigheten. Det kan inte antas att de skulle sakna rättslig eller faktisk möjlighet att följa förelägget. Det förhållande att förelägget inte även har riktats mot konsultföretaget, i egenskap av juridisk person, föranleder inte någon annan bedömning. Fastighetsägarnas förstahandsyrkande ska därför avslås.

Vad som har förekommit här föranleder inte Miljööverdomstolen att göra någon annan bedömning än den som miljödomstolen har gjort i sak. Överklagandet ska avslås. Tiden för fullgörandet av förelägget ska emellertid flyttas fram.

Domen får enligt 23 kap. 8 § miljöbalken inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ulf Bjällås, miljörådet Sven Bengtsson och hovrättsråden Henrik Runeson och Karin Kussak, referent.

Föredragande har varit Karin Hultman.

NACKA TINGSRÄTT
Miljödomstolen

DOM
2008-06-23
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr M 1861-07

KLAGANDE

1. Virve Meesak
S:t Eriksgatan 54
112 34 Stockholm

2. Christina Nilsson
Sibyllegatan 44, 3tr
114 43 Stockholm

3. Stefan Waller
Bötsbergsslingen 26
185 92 Vaxholm

4. Stefan Waller Försäljningskonsult AB
Box 45193
104 30 Stockholm

Ombud för 1-4:

Advokat Viveca Dahlin, Landahl Öhman Advokatbyrå KB, Box 5209, 102 45
Stockholm

MOTPART

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Vaxholms stad
185 83 Vaxholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms län beslut den 2 maj 2006,
dnr 4032-04-42046, se [domsbilaga 1](#)

SAKEN

Föreläggande mot åtgärder vidtagna inom strandskyddsområde

DOMSLUT

Miljödomstolen avskriver målet i den del som återkallats.

Stefan Waller Försäljningskonsult AB:s överklagande avvisas. I övriga delar avslås överklagandet. Det överklagade beslutet ändras dock på så sätt att tiden för fullgörande bestäms till den 31 oktober 2008.

Dok.Id 97930

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: nacka.tingsratt@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00

YRKANDEN M.M.

Virve Meesak, Christina Nilsson, Stefan Waller och Stefan Waller Försäljningskonsult AB (klagandena), ägarna till fastigheterna Tynningö 1:892-894 och del av Tynningö 1:14, har yrkat att länsstyrelsens samt miljö- och stadsbyggnadsnämndens i Vaxholm (nämnden) beslut avseende föreläggande med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken skall undanröjas och att ärendet skall återlämnas till nämnden för prövning av strandskyddsdispens. Klagandena har sedermera återkallat sitt överklagande i den del som rör borttagande av skyltar, med hänvisning till att dessa skyltar var borttagna redan då det överklagade beslutet meddelades.

Till stöd för sin talan har klagandena anfört bl.a. följande.

Istället för att meddela ett föreläggande om att ta bort brygga jämte trädäck borde nämnden bl.a. med beaktande av att mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet inte får tillgripas ha tagit upp frågan om dispens från strandskyddsbestämmelserna.

Den aktuella fastigheten Tynningö 1:14 till ingen del är allemansrättsligt tillgänglig. Det är omöjligt att vistas på fastigheten utan att komma alltför nära och störa klagandenas boende. Det finns inte heller något skyddande buskage eller annat som gör att det inte finns synlig kontakt med omkringliggande bostäder. Under våren 2003 utreddes brott mot 7 kap. 16 § miljöbalken vad gäller nyttjandet av fastigheten Tynningö 1:14 gentemot ägarna till densamma. Efter utredning lades ärendet ner bl.a. med hänvisning till att det inte fanns någon möjlighet att ta sig till fastigheten Tynningö 1:14 och vistas där utan att begå hemfridsbrott.

Vid avstyckningen av fastigheterna Tynningö 1:890-894 från stamfastigheten Tynningö 1:14 1963 inrättades ett servitut som var till för att tjäna de avstyckade fastigheterna. Om det hade varit meningen att allmänheten vid denna tidpunkt skulle få rätt att vistas på Tynningö 1:14 skulle detta ha stått inskrivet i länsstyrelsens handlingar från avstyckningsförrättningen. Vidare ingår den enda väg som finns på fastigheten inte i den lokala vägföreningen utan utgör en del av servitutet. Den går

dessutom så nära de avstyckade tomterna att det tydligt framgår att den är avsedd för dessa tomters privata bruk.

Om frågan om dispens hade tagits upp av nämnden skulle dispens ha beviljats, eftersom anläggningarna har utlagts på av fastighetsägarna hävdad enskild mark och allemansrätten redan är utsläckt inom området. I målet aktuell brygga och trädäck kan därmed inte medföra några långsiktiga konsekvenser för allmänhetens friluftsliv. De avstyckade tomterna saknar egen strand, varför dessa fastigheter har ett stort behov av bad, brygga, etc. Om miljödomstolen skulle göra bedömningen att det aktuella området är att betrakta som allemansrättsligt tillgängligt anser klagandena att de enskilda intressena vid en avvägning måste väga tyngre än de förhållandevis svaga allmänna intressena i detta fall.

Den sanktion som föreläggandet innebär är vidare felaktigt avvägd, eftersom den är grundad på det felaktiga antagandet att bryggan utgör småbåtshamn. Länsrätten i Stockholms län har i lagakraftvunnen dom den 11 maj 2007 funnit att det inte är fråga om en bygglovspliktig småbåtshamn utan en båtbygga för vilken inte krävs bygglov.

Naturvårdsverket har beretts tillfälle att yttra sig i målet varvid verket anfört i huvudsak följande. För prövning i miljödomstolen föreligger frågan om nämndens föreläggande enligt miljöbalken skall stå fast. Naturvårdsverket anser att såväl nämndens som länsstyrelsens beslut är riktigt. Klagandenas tolkning av bestämmelserna om servitut och sammanblandningen med de om tomtplats och hemfridszon har inget stöd i vare sig miljöbalken, dess förarbeten eller praxis. Naturvårdsverket avstyrker bifall till överklagandet.

Nämnden har beretts tillfälle att yttra sig i målet varvid nämnden har uppgett att de vidhåller sitt tidigare meddelade beslut och i övrigt anfört i huvudsak följande. Nämnden har i sitt beslut upplyst klagandena om att nämnden rekommenderar att behov av brygga och sjöbodar löses genom prövning av ansökan om bygglov och strandskyddsdispens för en gemensam brygga och eventuella sjöbodar för förvaring av båtmaterial i anslutning till bryggan med lokalisering till ett ställe inom Tynningö 1:14 och att det i övriga delar av fastigheten inte skall finnas några anläggningar som kan avhålla allmänheten, t.ex. bryggor och trädäck. En sådan ansökan har inte inkommit

till nämnden. Inte heller har någon ansökan inkommit om lov och/eller strandskyddsdispens för befintliga anläggningar förutom för pumphuset.

Miljödomstolen har den 29 maj 2008 hållit muntlig förhandling och syn på platsen.

DOMSKÄL

Formellt

Beträffande Stefan Waller Försäljningskonsult AB (bolaget) konstaterar miljödomstolen att bolaget varken omfattas av underinstansernas föreläggande eller har påståtts inneha någon särskild rätt till den fastighet som berörs av föreläggandet. Miljödomstolen finner därför att underinstansernas beslut inte har gått bolaget emot, varför bolaget enligt 22 § förvaltningslagen (1986:223) saknar rätt att föra talan mot besluten. Länsstyrelsen borde således ha avvisat bolagets överklagande. Denna brist är emellertid inte av sådan betydelse att målet av denna anledning bör visas åter till länsstyrelsen. Miljödomstolen bedömer att den aktuella bristen, utan negativa rättsföljder för bolaget, kan läkas på så sätt att bolagets överklagande avvisas av miljödomstolen.

I återkallad del skall målet avskrivas.

Bedömning i sak

Fråga i målet är om det av nämnden utfärdade och av länsstyrelsen fastställda föreläggandet enligt 26 kap. 9 § miljöbalken skall stå fast eller inte. Föreläggandet avser borttagande av trädäck och småbåtshamn. Emellertid har Länsrätten i Stockholms län i dom den 11 maj 2007 funnit att den aktuella anläggningen inte är att betrakta som en småbåtshamn utan som en båtbygga. Miljödomstolen har därför att pröva frågan om anläggningen, betraktad som bygga, skall tas bort eller inte.

Miljödomstolen kan i sin prövning inte gå utöver vad som omfattas av det överklagade beslutet och kan därför inte pröva frågan om huruvida förutsättningar för strandskyddsdispens föreligger. Eftersom det inte finns någon ansökan om strandskyddsdispens för de aktuella anläggningarna har tillsynsmyndigheten inte heller haft någon möjlighet att pröva denna fråga. Det kan följaktligen inte komma i fråga i

målet att, såsom yrkats, genom återförvisning ålägga nämnden att pröva frågan om dispens.

Fastigheten Tynningö 1:14 omfattas till större delen av strandskydd enligt 7 kap. 13 § miljöbalken. Inom strandskyddsområde får enligt 7 kap. 16 § fjärde punkten miljöbalken inte utföras anläggningar eller anordningar som hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt eller som väsentligen försämrar livsvillkoren för djur- eller växtarter.

Vad miljödomstolen inledningsvis har att ta ställning till i förevarande mål är alltså huruvida det område, på vilket de aktuella anläggningarna har utförts, är allemansrättsligt tillgängligt eller inte. Om så befinns vara fallet har miljödomstolen därefter att bedöma om anläggningarna i fråga hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda området. Om båda dessa frågor besvaras jakande är nämndens föreläggande – med hänvisning till att dispens saknas för åtgärderna – lagligen grundat.

Vid bedömningen av frågan om området är allemansrättsligt tillgängligt eller inte gör miljödomstolen, efter att ha företagit syn på platsen, följande bedömning. Klagandena har anfört att den väg som leder över fastigheten utgör ett tecken på områdets privata karaktär och har vid synen påvisat att vägen går intill de avstyckade fastigheternas gränser. Det förhållandet att det går en väg ner mot vattnet torde emellertid öka strandområdets tillgänglighet för allmänheten. Miljödomstolen finner inte heller att tillgängligheten till strand- och vattenområdet på fastigheten 1:14 skulle vara utsläckt på grund av närheten till klagandenas tomter. Området torde inte uppfattas som privat tomtmark vare sig från land eller från vattnet. Det aktuella området är således att anse som allemansrättsligt tillgängligt.

Vad sedan beträffar frågan om de aktuella anläggningarna hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda området gör miljödomstolen följande bedömning. Den anlagda bryggan är relativt stor och tar upp en stor del av det strand- och vattenområde som är tillgängligt för allmänheten. Tillsammans med det trädäck som byggts på klippan ovanför bryggan ges intrycket att området är ianspråktaget för privata ändamål, vilket medför att allmänheten avhålls från att beträda området.

Med hänsyn till vad som ovan anförts finner miljödomstolen att nämnden har haft fog för sitt föreläggande att ta bort aktuell brygga jämte trädäck. Överklagandet skall alltså avslås. Dock skall tiden för fullgörande flyttas fram.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se domsbilaga 2 (MD 2)

Överklagande skall ges in till Nacka tingsrätt, miljödomstolen, senast den 14 juli 2008 och vara ställt till Svea hovrätt, Miljööverdomstolen. Prövningstillstånd krävs.

Torgil Melin

Jan-Olof Arvidsson

I domstolens avgörande har deltagit f.d. rådmannen Torgil Melin och miljörådet Jan-Olof Arvidsson . Föredragande har varit beredningsjuristen Anna-Pia Johansson.